

TELEGRAFUL ROMAN.

Nr. 5. ANUL XII.

Sabiu, in 16 Ianuarie 1864.

Telegrafulu iese de doua ori pe septemana: joi si Duminica. — Prenumeratiunea se face in Sabiu la espeditura foiei; pe afara la c. r. poste, cu bani gata, prin scrisori francate, adresate catre espeditura. Pretiul prenumeratiunii pentru Sabiu este pe anu 7. fl. v. a. car' pe o jumtate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pen-

tru provinciile din Monarchia pe unu anu 8 fl. era pe o jumtate de anu 4. fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 fl. pe 1/2 anu. 6 fl. v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia ora cu 7. cr. sirulu cu litero mici, pentru a doua ora cu 5 1/2 cr. si pentru a treia repetire cu 3 1/2 cr. v. a.

Centralismu si federalismu.

(Continuare.)

(c.) Nu suntemu optimisti si de aceea noi nu afirmamu, ca situatiunea aru fi cu multu mai excellenta decum o amu vedintu descriisa. Trebuie inse sa ne intrebamu pre noi insine si pe ori si cine, ca sistemulu guvernului patentei e de vina la acestea tote? si ca numai in schimbarea lui radicalmente aru fi de a se cautu mantuirea poporeloru Austriei? Unui bolnavu, care suferu de tempuri indelungate, ori ce medicu cu minte, nu va cerca a-i restitui sanatatea prin mijlocele cele mai radicale, atunci candu vede, ca bolnavulu a trecut prestu crisa. Asemenea nici la unu statu nici la diferitele popora nu e consultu a pasi atunci cu moduri radicale, candu au ajunsu in stadiulu de a se desvoltu spre bine. Afara de aceea boalele nostre suntu multe, pentru-ca atatea interese se crucecu unele prestu altele, incatu nu o vietiua constitutiunala de trei ani, ci de multe dieci de ani abia va fi in stare a le vindeca. Reulu devenitu cronicu iaresi cronice trebuie delaturatu si de aceea, ce se pote recomanda in atare casu unui patimasu mai tare e liniscea, spre a se pote recrea si spre a se potea consolidu.

State, si natiuni potemu aduce de exemplu spre intarierea celor de pana aci? dar si spre argumentarea, ca sguoirile numeroase si schimbările in inlauntru le au adusu la suflarea cea mai de pre urma, care deca au folositu, au folositu numai interesselor straine a acelor'a, carii pandeau ora de a face intrebuintiare din slabiciunea casuunata prin atari schimbări, prin atari nelinisciri. Caci deca aruncamu o privire catu de fugitiva in istoria Angliei, vedemu, ca desvoltarea institutiunilor ei esemplare si totuodata solide pentru seculi, suntu productele pacei si a liniscei. Ele porta in multe privintie si astadi caracterulu unor tempuri de multu trecute si amu dice barbare, pentruca acestu poporu in spiritulu seu celu practic, scie suportu chiaru si abusuri si alte incomoditati, pana candu vine tempulu oportunu, spre a le delaturu pe cale pacifica si fora de sguoiri simtitoare pana in cea de pe urma coliba. De aceea acesta natiune adi o mare si puterica si nu fara de efectu si arunca pondulu seu si astadi in cumpan'a politiceii europene si in cumpan'a politiceii lumii intregi.

Polonia inse, carea avea odinora o estensiune de 13,000 mile patrate cu o populatiune de vre-o 15 milioane de suflete si carea era odata statulu celu mai cu vadia inpartile orientale ale Europei, astadi o vedemu sbuciumanduse sub piciorle strainiloru, perdiendu esistinta ei inca de pe la 1773. fara de a o fi conturbatu mai nainte vre-o putere din afara, ci fiindu cutropita numai si numai de neliniscirile ei interne.

Dar inainte de a trece mai departe in acestu tractatu ne vine a ne intreb'a, care suntu darurile, ce ni le aducu federalistii. In aceasi foia, din care scosesemu pasagiulu citatu mai susu („Ost si West“) ni se propune quasi o programa, despre modulu, cum aru fi se fia Austria, ca monarchia federativa. Eata liniamentele principali a mentionatei programme:

„Fiacare tiara de corona sa se administreze in launtru dupa legile facute de sine. Drepturile suveranitatii le exercita corona dimpreuna cu unu parlamentu federatiunala, in care siedu delegatii tieriloru si representatiuniloru nationali, care se formeze numai una casa singura. In man'a acestoru doi factori sa se afle tote cauzele comune ale imperiului, adica: representatiunea imperiului inafara; incheierea de tractate de vama si de negociu; monetaria si cele atingatoare de notele de banca; militia; detoria statului si bugetulu normalu alu imperiului cu privintie la posturile acestea.

„Fiacare tiara de corona se aiba o dieta din alegeri directe prin votarea classelor. In fiacare tiara de corona seu teritoriu nationalu sa fia corona representata prin unu locu-tiitoriu. Acesta se fia denumitu de corona, se fia insa responsabilu representatiunii tieriei. Diet'a sa aiba in contielegere cu locutiitoriulu coronei autonomia deplina (oresi cumu suveranitate cantonala) in tote afacerile, cari nu suntu afaceri imperiale ori comunale; va se dica: ce atinge de administratiune, justitia, instructiune, cultura tieriei si in fine de bugetulu tieriei pentru scopurile acestea. La ori si care trecere prestu bugetulu normalu si prestu intregirea ostei normala se fia de lipsa consimtiementulu tieriei. Fiacare conclusu alu dietelor devine lege, prin imediatu santionare a Domnitoriului. Parlamentulu imperialu consta:

1. din delegatii representatiuniloru tieriei, carii de jumtate voru fidin Ungaria si tierile federate cu dens'a iar jumtate din tierile germane-slavice-italiane. 2. mai departe din membrii ereditari, a caroru numeru insa sa nu intruca numerulu de jumtate alu delegatiloru si in fine 3. din membrii chiamati pe vietiua de imperatulu, a caroru numeru se fia numai a patra parte din celu alu ablegatiloru.

Fatia cu acestu parlamentu exercita corona votu suspensivu pana de doue ori. Fiindca in Austria e o vietiua de popore forte amplificata, care cere desvoltare naturala; ori care alta organizatiune a statuini, care nu respecteza pre cea de mai susu, va fi nevoita peste multu pucinu se cada inaintea puterei realitatiei.“ (Va urma)

Creditulu de 10 milioane.

Se scie de comunu, ca Austria va sa tramita impreuna cu Prussia unu corpu de vro 70,000 de mii feciori, spre a ocupa Schleswig-ulu pana atunci, pana candu Dani'a va retrage constitutiunea sea centralistica, prin carea din ducatele Holstein si Schleswig facuse simplu, prin o trasura de condeiu, provincie danese. Asemenea se scie, ca regimulu au asternutu senatulu imperialu una proiectu de lege, prin care spre scopulu acestei espeditiuni cere unu creditu extraordinariu de 10 milioane florini.

Asia dar totu cereri prestu cereri, si date prestu date! Austria se afla intr'unu tempu de ispite grele, si prospectele ei de a trece cu fericire prestu aceste ispite grele, suntu forte mici; cu atata mai simtita dar va fi pentru cetatienii ei acesta sarcina noua. Nu ne potemu indoii nici catu de patriotismulu nici alu membriloru senatulu imperialu, nici alu poporeloru austriace in genere; dar cu tote acestea nu potemu uitu, ca si patriotismulu are o margine oare carea, ca si cord'a, intinsa prestu mesura, se rumpe. Si de aceea numai cu tema audimu si vedemu, cum statulu nostru se 'nceuca intr'o afacere noua straina, si inca tocmai intr'unu tempu, candu pentru elu pausarea, liniscea, recrearea erau cerintiele cele mai intetitoare. Nici unu statu mare din Europa pote n'au adusu in tempurile din urma atatea jertfe, ca Austria; in nici unulu pote nu suntu lucrurile di launtru intr'unu astfelu de stadiu de trecere dela absolutismu la constitutiunismu, ca tocmai la noi. Institutiunile noue insa, fia catu de bune si de salutarie, au lipsa de linisce, de stabilitate, ca sa se pote desvoltu dupa legile naturei si sa pote prinde radacini in inimelo poporului. Caci altmintrea nici bunastarea poporului, materiala, intelectuala si morala, nu pote inaintu, nici statulu prin urmare nu se pote inaltia la acea positiune, ce o-aru pote ocupa amesuratu marime si puterei sele. Institutiunile nostre suntu forte tinere si crude; cele vechi ereditate din evulu mediu inca nu suntu uitate si traiescu in suvenirea poporeloru; cele noue inca nu suntu cunoscute si probate si appretiuite de ajunsu, pentru de a le fi asigurata esistinta. Si asia pacea, liniscea erau pentru noi cele mai ur-

ginti trebuintie. Mai adauge la acestea greutatea dărilor, care apasa umerii poporului, și care acum, in midiloculu păcei, inca nu sunt de ajunsu spre a acoperi spesele statului cele ordinare, necumu sa mai remăna vreunu restu pentru platirea datoriilor din trecutu: și vomu intielege pe deplinu, cumu scirea despre espeditiunea schleswig-holstein-iana au produsu in tôte părțile nemultamire și ingrijire seriôsa.

De va incuviintiă senatulu imperialu cele 10 millioane cerute in urma pentru acêsta espeditiune, inca nu potemu sci; atât'a in sa se pare siguru, ca și de le va incuviintiă va folosi totusi ocaziunea, pentru de a spune Ministeriului lucrurilor din afara, ca nu aprobéza politic'a lui in acêsta causa. Si senatulu imperialu va avé totu dreptulu a o face acêsta: căci nici unu regimu din diu'a de astadi, cu atât'a mai puțin unu regimu constituționalu, și inca in timpuri atātu de grele, n'aru trebui sa cuteze a versă cu precipitare, fără de a pretinde necesitatea estrema, banii și sângele cetățienilor sei. N'aru trebui uitatu nici unu momentu, ca pentru noi ceste 10 millioane, cheltuite in atari impregiurări, sunt 100 millioane. —

Audim, ca comitetulu respectivu a decisu a nu incuviintiă cele 10 mill., ci numai 5,232,000 f., cari cadu pe Austri'a că statu confederativu.

Dela senatulu imperialu.

Cas'a ablegatiloru continuă și termină — in merito — in siedinti'a 72. din 16/4 Ianuariu desbaterea legi privitoare la luarea dărei de castigu și de venitu. — Asemenea continuă desbaterea proiectului de lege pentru darea de luxu, și dupace se mai adusera o multime de amendamente la §§-ii singulari (intre acestea unulu alu lui Puscariu, altulu alu lui Gull și altulu alu lui Branu de Lemény, (care le espunemu mai pelargu la siedinti'a următoare), care că și cele din siedinti'a premergătoare se predau comitetului respectivu spre preconsultare; se priimesce cu multa illaritate propunerea lui Steffens — cea de altmintrea fôrte 'ndatinata — de a se ncheiă siedinti'a. —

Cas'a de susu tinu in 6/18 Ianuariu siedinti'a 13. sub presidiulu ordinariu; și dupa ce 'ncuviintiăza propunerea comitetului, că rogarea clerului de josu rom. cat. alu diecesei Brünn: a se eliberă de contributiunea venitului, sa se predeă Ministeriului de finantie spre appetiure, — ia 'nnainte novel'a la legea pentru sportule (Gebühren), carea cu puțin modificări neessentiale o priimesce dupa propunerea casei ablegatiloru. Cea mai insemnata diferintia e aceea, ca pecandu cas'a ablegatiloru esprime dorinti'a de a se aduce taxele intr'o sistema stricta și a se mai scadé, cas'a de susu o concrede acêsta regimului. Si astfel urméza totu in acêsta siedintia și a trei'a citire a operatului. —

Cas'a ablegatiloru avu siedinti'a 73. in 7/19 Ianuariu; — in 6/18 pentru serbatorea bisericeii resaritene nu se tinuse siedintia — sub presidiulu straordinariu. Presidiulu casei magnatiloru tramite la presidiulu casei ablegatiloru legea finantiala decisa spre pertractare ulterioara, și cas'a ablegatiloru priimesce propunerea lui Taschek: că sa se denuméscă o comisiune de 12 membri, din fiacare casa câte 6, cari sa examineze și sa complaneze diferintiele escate, și că cei 6 membri ai casei ablegatiloru sa se aleaga din comisiunea de finantie. — Ministerulu de finantie Plener aduce la cunoscinti'a casei, ca de și in legea imprumutului la cei lipsiti din Ungari'a s'au accordata 6,500,000 f., spre a se 'mparti că imprumuturi intre cei ce sunt in stare de a dá ipotece și sub respunderea comunelor respective, și de și in aceeași lege s'au menitu alte 4 millone pentru întreprinderea de lucruri comune: totusi aceste summe, dupa aretările ce incurgu din districtele respective, nu sunt de ajunsu, deôrece prin greutatea ernei lucrurile publice incepute nu s'au potutu continuă. De aceea se vede trebuintia, că din acele 6,500,000 f. sa se desfaca 2,000,000 pentru ajutorirea celor seraci, cari nu potu dá ipotece; in fine că obiectulu acêsta sa se tracteze că urgente.

Apoi urméza ordinea dîlei: a legere a notariiloru. Scrutiniulu se va scruta și se va publică in siedinti'a cea mai de aprôpe.

A d'ou'a ordine a dîlei e continuarea desbaterei asupr'a dărei de luxu, séu mai precisu, reportatu referintelui Dr. Kayser asupr'a numerôsoloru amendamente aduse de diferiti oratori. Vomu trece cătu se pôte de scurtu peste ele. Amendementulu lui Baritiu (vedi T. R. nr. 4) se priimesce din partea comitetului; ear alu lui Potocki (că numai pentru servii barbatesei sa se platéscă darea de luxu, ear nu și pentru cei femeiesci), pre-

cumu și alu lui Gull (vedi nr. 4) nu se priimesce. Mai departe se priimescu amendamentele lui Walterskirchen, (că la famii mai mari totu dela 5 persône sa fia scutitu unu servitoriu); alu lui Potocki (că numai carele pe pene sa se puna sub dare), apoi § 7. (că 'n Vienn'a sa se platéscă pentru unu calu 10 f., in Prag'a, Triestu, Veneti'a, Bud'a și Pest'a 8 f., in orasiile cu mai multu de 10,000 locuitori câte 6 f., in cele dela 2,000 -10,000 locuitori 4 f., in tôte celelalte locuri câte 2 f.); amend. lui Branu de Lemény (că amplotiati in servitiu sa nu platéscă darea pentru o carutia cu doi cai); alu lui Grocholski (că pentru servii trebuinciosi la economi'a câmpului, precumu și pentru gradinari sa nu se dea darea); alu lui Puscariu (că de acêsta dare sa fia scutiti și economii de vite și slugile lor); *) alu lui Wurzbach (că și preotii, candu sunt in servitiu, sa fia liberi de a tiné o carutia cu doi cai fără dare); in fine alu lui Br. Tinti (că acêsta dare sa se platéscă in loculu de locuintia și pentru servitori numai pe cătu in adeveru i are cine-va). Dincontra se reiepta mai multe amendamente privitoare la usiurări și scutintie, precum alu lui Gull (vedi nr. 4), alu lui Skene (că totu doi membri ai familiei sa aiba unu servitoru scutitu), alu lui Kromer (neessentiale) și altele. (Se 'ntielege, ca priimirile și reieptările acestea se reducu totu numai la comitetulu respectivu, și nu la camera). In fine se comunica rezultatulu scrutiniului. —

In 20/8 Ianuariu iar tinura siedintie ambele case ale senatului imperialu. In cas'a de susu (siedinti'a 14.) se aduce la cunoscintia relatiunea comisiunei datoriiloru de statu, și se preda comisiunei de finantie. Apoi se alega cei siese membri pentru comisiunea menita spre a combină legea de finantie, și anume: Baronulu Baumgartner, Cavalerulu de Pipitz, Principele Iablonowsky, Principele Schwarzenberg, Cont. Kuefstein, Cardinalulu Rauscher. — Ear cas'a ablegatiloru (siedinti'a 74) continuă desbaterea asupr'a dărei luxului. Dr. Kayser infatiseza că referinte parerea comitetului asupr'a unoru amendamente, ce s'au adusu la acêsta lege; și dupace unele se priimescu, altele se reiepta, acestu obiectu se termina in citirea a d'ou'a. — Altu obiectu e continuarea desbaterei asupr'a legi privitoare la incassarea dărei de castigu și de venitu din întreprinderi pe actii, carea cu unu adausu propusu de Dr. Herbst se priimesce in a trei'a citire. — In fine mai e la ordinea dîlei și alu treilea obiectu, adica proiectulu de lege privitoriu la unele modificări in imprumutul Ungariei. Proiectulu se da comitetului de finantie spre preconsultare, ear ministrulu Plener urgéza de nou a se grabi cătu se pôte mai multu cu pertractarea lui; de aceea nici sa se mai tiparésca, ci indata ce va fi gat'a relatiunea referintelui, obiectulu sa se puna la ordinea dîlei pe siedinti'a cea mai de aprôpe următoare.

Sciri importante.

Sabiiu in 12/24 Ianuariu. Ni se spune din funte autentica, ca muntii asiă numiti revindicati, despre cari amintiramu inca in nr. 1. alu acestui diuaru, prin decisiunea In. Cancellariei aulice trassilvane s'au recunoscutu a fi proprietate, nu a universitatii natiunei sasesci, ci a asiă numitelor usiepte-judetie, și că atari se redau in possessiunea acestor'a. — Scirea acêsta, precumu ne-a umplutu pre noi de amaratiune, asiă scimu ca va umplé și pre toti Românii trassilvani de cea mai profunda tristetia; și diu'a, in carea se va publică sentinti'a prin satele dealungulu acestoru muntii, va fi o di négra in anele aceloru comune cine seie pe cătu tempu. Nu suntemu inca 'n stare a precalculă nici cifr'a pagubei celei enorme, ce o voru suferi fratii nostri — fostii granicieri ai regimentelor romanesci — prin acêsta mesura, nici numerulu aceloru sute și mii de tineri, a căroru crescere scolara, — căci pentru scôle fusesera daruiti acesti muntii granitieriloru — prin aceast'a e lovita dreptu in inima. Faptulu in sa e prea mare, și urmările lui prea estinse, nu numai asupr'a generatiunei de fatia, ci și asupr'a fiiloru și nepotiloru cestoru de acumu, pentru de a ne pripi la dejudecarea lui. Natiunea, num'a noastră a toturor, num'a și aceloru comune, pre care acêsta nefericire le-aru lipsi de scôle, e in dreptu a acceptă dela fii sei dela cărma, că s'o apere in drepturile eii, și sa nu permita, că din sinceritatea și simplitatea eii din trecutu sa traga dobândi astuti'a straina.

*) De mare interesu pentru oierii și preste totu pentru economii nostri de vite. (Red.)

Alta scire importanta, ce o aducem astadi la cunoscintia cetitorilor nostri, e ca articolulu de lege dietalu II., privitoriu la egalitatea limbiloru tiei, a priimitu p. n. sanctiune a Maiestatei Sele, si s'a si retramisu Inaltului Gubernu, cu acelu adausu, ca si pana la publicarea lui oficiosa pe calea indatinata, articolulu pentru Inaltu-acelasi sa intre in vietia cu deplina valore de lege.

Scirea din urma, despre carea credem a fi bine informati, impune acum literatilor romani o datorinta imperativa, datorinta adica, de a se face midilocitori intre limb'a romana si celelalte doue limbi ale tiei. Limb'a romana, pana acumu eschisa, seu celu putinu ne'ndreptatita legalmente la intrebuintiarea oficiosa, intra prin acesta in tote drepturile unei limbi de tiara, si cunoscintia ei va deveni trebuintiosa pentru ori ce oficialu publicu. Datorinta noastra va fi, a inlesni dupa potinta invetiarea ei. Literatilor romani, cu deosebire iuristiloru, li se deschide unu campu largu de activitate literaria; amu dori, ca pre multi sa-i vedem emulandu pe acestu campu, ca sa nu ni se mai poata imputa si pe venitoriu din partea compatriotiloru nostri, ca n'au midiloce de a invetia limb'a romana. —

Din Comitatu Hunedorei in 11 Ianuariu 1864. Pecandu dupa o acceptare indelungata speramu si credeamu—noi fostii granitari, ca caus'a noastra dupa o amanaie si traganare atatu de indelunga—, de si tardu, se va decide inse totusi intr'unu modu favorabilu; pecandu credeamu si noi aceea ce ne predica carturarii si invetiarii lumiei neincetatu: ca vertutea si credinta si-au valorea si resplata loru inca in lumea acest'a; pecandu dicemu— nutriti de sperantia dupa atatea nevoi ce ne-au ajunsu pre noi si strabunii nostri intr'unu tempu aprupe de o sut'a de ani,— iata ca ne aduce chiaru numerulu primu alu „Telegrafului Romanu“ din anulu acest'a trista scire, „precumca asiia numitii munti revindicati, cari s'au fostu datu inca de Imperatulu Iosifu II granitieriloru din regimentulu antaiu, si mai pre urma si la desfiintierea institutulu de granitia se lasara in folosintia acestor'a, ca unu fondu pentru scopuri scolare, sa se dea parte natuinei sasesci, si parte altoru familii nobile.“—

Redactiunea suslaudatului jurnal se vede a se indoi despre mesur'a acest'a din partea gubernului, dupa cum ne place inca pana acu si noue a ne indoi. *) —

Cu tote astea deaca cautamu in jurulu nostru, si deca consideramu—aceea ce esperintia atatu de dorerosu ne vedesce mai in tote dilele,— ca inimicii nostri-veduti si neveduti, suntu legiuni; deaca ne aducem aminte ca chiaru si la desarmarea granitiariloru inca au influintiatu strainii; deca cu unu cuventu aruncamu o scurta ochire preste prognosticele, ce ni s'au aretatu noue granitiariloru romani dela desfiintierea granitiei si pana in dia'a de astadi: avemu de ajunsu ansa de a ne teme, ca scirea cea trista despre perderea muntiloru revindicati se pote prea usioru implini, ba preste voi'a noastra— ne vedem oresi-cumu siliti a crede—ca se va fi si implinitu.

Intr'adeveru s'aru pare omului, ca unu asemenea faptu aru fi cu totulu imposibilu, ca adeca acesti munti, cari au fostu atati'a ani in possessiunea granitiariloru, sa se iee astadi dela densii, si sa se dea unei natuini avute, carea pecandu granitiarulu romanu port'a sarcini amare si grele, ea traia odichnita ca'n sinulu lui Avraamu.

Imposibilu s'aru vede acestu faptu inca si pentru aceea, caci la anulu 1851., cu ocaziunea desfiintierei granitiei, Inaltulu Gubernu de atunci, carele au statu totu subt acestu sceptru blandu si parintescu, sub carele se afla si inaltulu Gubernu de adi, in publicarea de sub Nr. 3598, apriatu dice intre altele: „Maiestatea Sea porunci totu odata, ca la publicarea acestei prea'nalte ordinatiuni, la populatiunea ambeloru regimente romane de granitia, sa se faca cunoscuta prea'nalta multiamire imperatesca, pentru credinciosele slujbe, cele-a facutu ca trupe de granitia atatu in launtrulu tiei, catu si inaintea dusmanului. Dreptu gratiosare cunoscintia a acestoru slujbe gloriose se indura mai incolo aceea si prea'nalta Maiestate din deosebita gratia a concede, ca obstele ambeloru regimente romane de granitia, in forma de excep-

tiune, sa se poata folosi de muntii recastigati (revindizirte Gebirge) si de aci inainte“ etc. etc.

Ne rezervamu a vorbi mai multe in caus'a acest'a, pe candu prea'nalt'a ordinatiune se va publica pe cale oficiosa. Pana atunci Ve rogamu, Domnule Redactoru! concedeti-ne a ne exprime amaraciunea si dorerea cea adanca ce o simtumu in pepturile nostre noi granitiarii romani (si toti Romanii din patria. Red.) — credinciosii patriei si ai prea bunului nostru Imperatu, la scirea despre perderea muntiloru revindicati, o scire ce ne-a frapatu intr'atata, incatu implinindu-se acest'a, de care tare, prea tare ne tememu, — ne vine a crede, ca poporu mai batjocoritu ca granitiarii romani nu mai exista adi in lume. —

Din isvoru siguru amu intielesu, ca comitetulu pentru compunerea unoru statute despre administrarea fondului de montura pentru scopuri scolare s'au intaritu de catra In. Gubernu; nu scimu insa, deaca mentinutulu Comitetu e incunoscintiatu si despre starea fondului, despre sum'a capitalului si despre venitul anualu, si deca acelasi are la mana ori ba documentele necesari? fara de care va ave negresitu sa intempine greutali si pedeci prea mari.

Mai multi fosti granitari.

Varietati si noutati de di.

(Necrologu.) Mortea a mai rapitu din bratiile natuinei romane unu fiu bravu si devotatu binelui ei. P. O. Domnu **Andrelu Vasiciu**, Senatoru in pensiuine in Versietiu, reposa in $\frac{1}{23}$ Ian. in urm'a unei bole de cate-va septemani. Cei ce au cunoscutu mai de aprupe pre reposatulu, omu erudit si de caracteru, care si'n midiloculu valuriloru elementeloru straine si-a sciutu pastra cu cumpatate simtiulu nationalu, si la tote intreprinderile comune ale natuinei a luat parte cu caldura din inima, acei'a, si numai acei'a voru sci pretiul pe deplinu perderea acestui scumpu barbatu. Ne implinimu o sacra datorinta, a exprime in publicu condolentia noastra cu on. domn'a sotia, cu cei 3 prunci deveniti orfani, in fine cu fratele mai tineru, veneratulu nostru consiliaru de instructiune Dr. **Pavelu Vasiciu**, pentru care din urma acesta lovitura cu atata e mai grea si mai simtibila, cu catu d'abia numai de cate-va septemani perduse o iubita fiica.— Cerulu, singurulu mangaitoru alu astorfelu de rane, sa reverse balsamulu seu in inimele cele sangerate ale remasiloru, ear reposatului: fia-i tieran'a usiora si amintirea eterna! —

O epistola amenintore, ca cele din dilele trecute adressate catra redactorii foiloru oficiose din Ungari'a, a priimitu de curendu si Locotinatorulu Contele **Palfy**. Epistola e subscrisa de „comitetulu pentru independintia tiei“ seu „comitetulu revolutiunei“ si port'a marc'a postala din Siopronu (Oedenburg.) —

(Adresse de multiamita.) Pentru cvventarea tinuta in siedintia casei de susu din 17/5 Ian. (vedi Tel. Rom. Nr. 3. 1864.) se tramisera Contelui **Antoniu de Auersperg** (renumitu si ca poetu germanu) din mai multe parti adrese de multiamita. Totdeodata si cetatea Vienn'a va sa-i daruiesca dreptulu de cetatienu onorariu, ca unei anteluptatoru alu libertatii constitufunale. —

Din familiile cele vechi magiare din Ungari'a se mai stinse de curendu un'a, a **Vetesyesciloru**. Celu din urma membru alu acestei familii a fostu **Ludovicu de Vetesy**, care reposa in 30 Decembre 1863. in anulu alu 24-lea alu vietiei, si ca ultim'a odrasla barbatasca din neamulu seu duse cu sine in mormentu insigniele (marc'a) familiei. —

Costumele nationale magiare, precumu ne spunu diariile, chiaru si in capitala Ungariei incepu a se rari. —

(Din statistic'a Franciei.) Fola „Discussion“, ce ese in Bruxell'a, sustine, ca 1,160,000 din locuitorii Franciei vorbescu numai limb'a germana, 1,070,000 numai cea bretonica, 14 millione numai cea provenciala, 160,000 cea basca, 200,000 cea italiana; 100,000 cea catalana, 200,000 cea flamica. Numai ce-va preste jumetatea locuitoriloru vorbescu francesce. Cu tote acestea minoritatea nefrancesca de 17 millione e negrijita de totu, si nici unu institutu de 'nvetiamentu alu statului nu se ocupa nici catu mai putinu cu aceste limbi. —

(Earna grea.) Nu ne vomu mira asiia multu de greutatea ernei nostre, candu vomu sci, ca si'n tierile de mediadi au fostu asemenea geruri infricosiate. In lucratoarele de pe langa Genu'a nu s'a potutu lucra de frigu; in Turinu areta termometrulu in 7 Ian. c. n. 12 graduri de recela. In Neapole a ninsu grosu si — lucru mai nepomenitu! — au statu neau'a. Vesuvulu din crescutu pana'n pole era investitu in nea. —

(Furtu de biseric'a.) In noptea din 1 spre 2 Ianuariu s'a facutu unu furtu in biseric'a metropolitana (diciu jurnalele, noi scimu numai de catedrala) gr. n. un. din Oradea mare.

Balulu iuristiloru din Clusiu s'au opritu prin unu telegramu dela Sabiu. Caus'a nu ne e cunoscuta. —

*) Dupa citirea acestui numeru spre nefericire nu ve veti mai pote indoi nici DVost'ra.

Mazzini, cunoscutul revoluționar italianu, fuse invinuit prin poliția franceză, ca cei patru Italiani, ce făcuseră curendu atențatulu asupr'a lui Napoleonu, stau sub comand'a lui. Mazzini declara acum prin foile din Englițer'a, unde se afla elu, ca cei patru individi nu stau cu densulu in nici o referință, și ca elu n'a îndemnatu nici a pusu pe cine-va la cale, sa omore pre Napoleonu, de și acest'a este inimicul Italiei. — Se pôte, ca poliția franceză pentru aceea sa fia scornitu acestu assertu, că cu atât'a mai vertosu sa 'nduplece pre Englesii la estradarea lui Mazzini in mânilor poliției franceze.

Bazar-ul, cunoscut'a fôia pentru lucruri muieresci, ese in limb'a germană in 115,000, in cea englesă in 49,000, in cea franceză in 37,000, in fine in cea spaniolă in 10,000,— cu totulu dar in 211,000 esemplare. —

Principatele române unite.

Dupa o corespondință din Parisu a „Pressei“ din Vienn'a, ambasadorulu englesu din Constantinopole, Sir Bulwer, mergendu spre Londr'a, s'au opritu pe câte-va zile la Parisu, spre a consultă cu Drouin de Lhuys și reprezentanții celorlalte poteri, ce au subscriu convenținea din Parisu, asupr'a stărei principatelor dela Dunare, și in specialu și asupr'a secularisării monastirilor, incontr'a cărei faptu au protestatu Pôrt'a, Englițer'a, Russi'a și Austri'a. La propunerea cabinetului francezu, Bulwer sa fia și predatu una proiectu in scrisu in acêsta privință. Dupa acestu proiectu s'aru inființiată o comisiune internațională, carea sa cerceteze pretensiunile locurilor sfinte, și incuviințandu secularizarea in sine, sa staruiesca a li se dă o despăgubire amesurată. (S'a făcutu și din partea României. Red.) Dar proiectulu s'aru estinde și mai departe, și adica 1) asupr'a diferințelor între Principe și Camera, 2) asupr'a drepturilor și datorințelor Principelui față cu Suzeranulu, și viceversa; 3) asupr'a referințelor guvernului românesc față cu puterile garante. — Acestei comisiuni apoi aru fi a se supune toate diferințele între Domnu și Camera. In privința poziției Domnului față cu Pôrt'a și cu puterile garante sa se faca o reviziune a convenției din 1858.

In privința notei Sultanului nu mai aflăm nimic, nici in foile din Români'a, nici in alte foi, și asiă ne convingemu, ca avuramu dreptu a împartăși scirea din Gen. Corr. (Tel. Rom. nr. 3. Mai nou) cu tota rezervă.

Camera legislativă a votatu in ceste din urma o lege pentru pensuni și inființarea unei curți de conturi.

Unu emisu alu Ministeriului Cultelor și Instrucțiunii publice aduce la cunoscința tuturor, ca acestu ministeriu este gast'a a adună și a tipări documinte privitoare la istoria Românilor, netiparite încă, și provôca pre toti, cei ce posedu asemenea documinte, a le infățiși Ministeriului spre vedere, primire și remunerare amesurată. Unu testimoniu frumosu pentru spiritulu d. Bolintineanu!

Comperarea de tunuri pentru Domnitorulu, respective pentru țiera, se lătesce totu mai tare. Bucureștii voru cumperă o baterie întreaga (6 tunuri), Craiov'a 3, și asiă mai departe. „Buciumulu“ spera, ca nu va trece multu, pancandu Români'a va dispune de 100 tunuri.—

Prospectu politicu.

In cauz'a germano-danese s'a făcutu unu pasu de apropiere între Austro-Prusi'a și celelalte staturi germane, declarandu in adunarea confederațională din Frankfurt reprezentanții ambelor poteri mari in 19 Ian. c. n., ca prin măsurile luate in privința Schleswig-ului nu se altereaza (strica, jignescu) dispozițiunile confederației privitoare la Holstein, nici se pune pedeca a se ocupă și a se administra din partea bund-ului Holstein și Lauenberg. Va sa dăca, Austri'a și Prusi'a voru ocupă Schleswig-ulu; celelalte staturi germane faca apoi in Holstein ce li se va paré mai cu scopu. In urm'a acestei declarațiuni, carea 'mmôia multu declarațiunea din urma, se pare ca s'a și restabilitu încatu-va bun'a intelegere; Saxoni'a celu puțin au avisatu pre Comandantele smpremu alu alu trupelor germane din Holstein, Generalulu Hakke, a concede, că brigad'a austriacă din Hamburg sa 'nnainteze spre Schleswig, de ôre ce rezervă din Holstein fără de aceea nu mai e de lipsa. — Austri'a și Prusi'a voru a escusă și a rectifică procederea lor prin aceea, ca voru a sustine tractatulu de Londr'a, și astfel a nu concede, că din scêta schinteia sa se aprinda unu focu european. Intr'aceea unu corespondință alu „Pressei“ de Vienn'a scrie din Parisu, ca Austri'a și Prusi'a suntu nevoite sa faca asiă, căci au subscriu nisce puncte secrete ale tractatului de Londr'a, prin care s'au ablegatu a sustine in-

tregitatea monarhiei danese. — Trupele austro-prussesci cam pe 10 Februaru au sa fia la riulu Eider și sa dea față cu Danii. Acesti'a au capetatu unu aliatu fôrte tare, — desghiățulu, prin care morastinele și baltile din Schleswig devinu neumblate, asiă încatu Danii suntu aperiți fôrte bine la dosulu acestor'a, ear atacatorii nu potu inaintă, mai cu sêma cu cavaleri'a și artileri'a. Unu dusmanu mare alu Danilor fusese gerulu din zilele trecute, care 'nghiățiasse toate apele. — Danesii se pregatescu de resboiu cu tota serioșitatea; la cârma e partid'a națională, carea nu va a reține nici o iotă din constituțiunea cea stricaciôsa Germanilor din ducate; și regele Christiane IX, ori trebuie sa mërge 'nainte cu națiunea, ori apoi devine 'n pericolu de a-si perde corôn'a. — Ambasadorii Austriei și Prusiei suntu avisati a parasă Kopenhag'a câtu mai ingraba.

Din celelalte staturi nimic mai importantu; numai in Poloni'a, unde se credea calcata revoluțiunea, comitetulu revoluționarulu pe 'nceputulu lui Februaru rechiama pre Poloni la arme cu poteri innoite.—

Br. de Pfordten, care fusese insarcinatu din partea confederației cu operatulu asupr'a dreptului de succesiune in ducatele Schleswig și Holstein, va termină preste puțin operatulu seu, care precumu se pôte prevedé, va declară de successoru legalu pre principele Fridericu de Augustenburg. Prin primirea ori nepriimirea acestei pareri apoi din partea confederației cauz'a danese intra intr'o fasa nouă. — Poterile medii și mici germane totu mai credu, ca Austri'a și Prusi'a se voru re'ntôrce dela calea lor.

Trupele austro-prusse, precumu se dăca numai 70-80,000 feciori, se tramitu ne intreruptu spre medianôpte.

Entuziasmulu pentru frații din ducatele germane încă totu mai ține roștu in totu Germanii, și se facu numeroșe adunări de poporu spre scopulu manifestațiunii acestui entuziasmu.

Poterile medii și mici voru sa faca o conferință la Nürnberg, unde sa se svatuiesca, cumu sa mai urmeze in cauz'a germano-danese.

Din Londr'a se telegraféza, ca cabinetulu danesulu aru fi declarat, ca va reține constituțiunea din Novembre, numă sa se retraga armatele germane din Holstein.

Imprumutulu de statulu Marelui-Ducatu Baden.

Sortirea in 29 Februaru 1864.

Castigurile principale suntu:
f. 40,000; 35,000; 15,000; 10,000; 5000,
4000, 2000 pâna la 47 f.

0 sorte pentru sortirea de mai susu consta 1 f. v. a.

3 sorti „ „ „ constau 10 f. „ „

7 „ „ „ „ „ 20 f. „ „

Comisiuni sa binevoiiesca a se tramite câtu mai curendu pelânga alaturarea taxei directe la subscriulu, pentru care indată se voru tramite promptu franco sortile, precum și dupa sortire list'a.

Negotiulu de banca și de cambie:

L. Steindecker-Schlesinger,

in Frankfurt a. M.

Mai adaugu, ca 'n tempulu din urma prin midilocirea mea s'au castigatu sorti insemnate.

Nr. 74—1

Preturile de piață

din Sabiu, Martiu 14/26 Ian. 1864.

	fl.	xr.
Grâuulu de frunte, galét'a nemt. (Metzen) *)	3	60
„ de midilocu „	3	33
„ de cода „	3	7
Secar'a galét'a nemtiésca (Metzen) *)	2	—
„ de midilocu „	1	93
„ de cода „	1	87
Ovesulu de frunte, gal. nemt. (Metzen) *)	1	40
„ de midilocu „	1	33
„ de cода „	1	27
Cucuruзуlu galét'a nemtiésca (Metzen) *)	1	93

*) 3 galete nemtiesci suntu 2 galete ardelenesci.

In nr. 4. f. 1. sirulu 18 de josu citește: reacțiunariu, in locu de revoluționarulu.